

Cabinet of Ministers of Ukraine, with the parliamentary opposition; conciliation procedures and personnel matters; ethical principles of the coalition; termination of the coalition.

The differences in the coalition agreements are the result not only the process of their formation, but rather an absence of proper regulation. Law of Ukraine «On Rules of the Verkhovna Rada of Ukraine» does not contain a provision that requires the registration documents on the creation of a coalition, their publication, coalition proposals on candidates for the post of Prime Minister of Ukraine. Moreover, the Rules of parliament has no provisions regulating the issue of forming a coalition of factions in the Verkhovna Rada of Ukraine, the entry of new members of parliament. In October 2010 from the Rules was excluded Chapter 12, which partly regulated the activities the coalition of factions. It was never returned after the renewal of political reform in 2014.

Key words: coalition, parliamentary majority, coalition agreement, rules.

УДК 342.25(477)

В. В. КОЛЮХ

САМОВРЯДНІ ПІДВАЛИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Досліджено роль місцевого самоврядування у становленні української державності. Розкриваються особливості впливу державницьких трансформацій та експансій на процеси формування самоврядно-адміністративних систем та самоврядних концепцій на території теперішніх українських земель та визначаються форми адаптації українських інститутів самоврядування до тодішніх європейських традицій.

Досліджується процес еволюції самоврядних інституцій та механізмів і особливості їх використання у якості істотних державотворчих інструментів на різних етапах державного будівництва в українських землях.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, державність, територія, адміністрація, компетенція, повноваження, влада, управління.*

Коліух В.В. Самоуправленческие основания украинской государственности

Исследована роль местного самоуправления в становлении украинской государственности. Раскрываются особенности влияния государственных трансформаций и экспансий на процессы формирования самоуправленческих административных систем и самоуправленческих концепций на территории нынешних украинских земель, а также определяются формы адаптации украинских институтов самоуправления к тогдашним европейским традициям.

© КОЛЮХ Валерій Вікторович – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Исследуется процесс эволюции самоуправленческих институтов и механизмов и особенности их использования в качестве существенных государственнообразующих инструментов на различных этапах государственного строительства в украинских землях.

Ключевые слова: местное самоуправление, государственность, территория, администрация, компетенция, полномочия, власть, управление.

Kolyukh Valeriy. The self-governing grounds of Ukraine's statehood

The article is devoted to the research of the role of local government in the process of development of the Ukrainian statehood. In the item the features of the impact of the state transformations and expansions on the process of forming a local self-governing and administrative system, and self-governing concepts on the territory of the current Ukrainian lands are viewed, and the forms of adaptation of the Ukrainian institutions of the local government defined in accordance with the European traditions.

Конституція України (ч. 2 ст. 5) визначає, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування є неодмінним атрибутом демократичної організації влади у сучасному суспільстві. Проголошення України суверенною та незалежною, демократичною, правовою державою докорінно змінило ставлення до місцевого самоврядування з боку держави. Принцип визнання та гарантування місцевого самоврядування став одним із найважливіших елементів конституційного ладу.

Як зазначає відомий український правознавець М.О. Баймуратов «у питанні зміцнення і стабілізації, підвищення дієвості й ефективності державної влади важлива роль відводиться владі самоврядній...»¹. Адже саме органи місцевого самоврядування максимально наближені до населення й забезпечують самостійне вирішення населенням питань місцевого (локального) та регіонального значення, реалізацію життєво важливих прав та інтересів громадян, їх соціальний захист тощо.

Слід зазначити, що вітчизняною конституційно-правовою наукою накопичено значний обсяг знань про сутність, зміст і законності становлення місцевого самоврядування, його функції, систему тощо. Суттєвий внесок у розробку означених проблем внесли відомі вітчизняні науковці-правники М.О. Баймуратов, В.О. Серьогін, С.Г. Серьогіна, О.В. Марцеляк, О.В. Батанов, В.В. Кравченко, П.М. Любченко, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький та ін. Проте при дослідженні процесів впливу місцевого самоврядування на державотворчі процеси в Україні існує ціла низка проблем,

що чекають свого вирішення, й зумовлюють актуальність теми даної статті, її значення для вітчизняної конституційно-правової теорії та практики, політології, державотворення.

Дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених засвідчує, що самоврядність у тій чи іншій формі завжди була притаманна державно-політичній організації суспільства. Як зазначав відомий науковець Ю.М. Тодика, «принцип самоврядування є одним із найдавніших і універсальних серед тих, що застосовуються в управлінні, починаючи з ранніх стадій розвитку людського суспільства»².

В умовах України еволюція розвитку самоврядних форм організації суспільного життя зазнала виразних змін. Розвиток публічних форм організації самоврядних інститутів відбувався в умовах зовнішньої державної експансії. Це органічне поєднання самоврядних форм організації суспільного життя, релігійних духовних засад християнства, а також розвинуті форми самоврядування створили об'єктивну базу для зародження державних інститутів публічної влади, які стали реальною основою для подальшого виникнення державності та громадянського суспільства³.

Місцеве самоврядування існувало ще за часів Київської Русі, коли на чолі держави стояв київський князь. Завдяки поділу князем своєї влади, у цей період на основі звичаєвого права складаються та розвиваються різні форми місцевого самоврядування (сільська, міська, регіональна общини). Зокрема, регіональне самоврядування розвивалося і виявлялося у формі «вече». У системі державності часів Київської Русі механізми самоврядування використовували як істотні державотворчі інструменти (наприклад, запрошення на княжу посаду або усунення з посади впливових князів, здійснювалося саме за рішенням веча).

Період Великого Князівства Литовського, а потім і Речі Посполитої характеризується складною системою взаємин, що сформувалася між міськими громадами, державою і власниками міст, що обумовлювалася статусом конкретного міста. Саме у цей час (з середини XIV ст.) у містах України набуває поширення Магдебурзьке право. Таких міст і містечок протягом XIV – XVI ст. на території України налічувалось до 400. Надавши певних рис західноєвропейського міського устрою організації самоврядності українських міст, магдебурзьке право стало одним із важливих чинників культурного і правового зближення України із Західною Європою⁴.

Магдебурзьке право можна вважати однією з форм адаптації українських інститутів самоврядування до тодішніх європейських

традицій. Самоврядування стимулювало у широких верств населення повагу до права на свободу та самоорганізацію різних сфер суспільного життя. В Україні Магдебурзьке право створило нову юридичну основу для розвитку місцевого самоврядування⁵.

Цікавим з точки зору самобутності українських державницьких традицій є той факт, що Магдебурзьке право було запроваджено в українських містах ще до входження українських земель до складу Російської держави.

Особливого значення набуває місцеве самоврядування у розвитку української державності за часів Української козацької держави. Якщо Запорозька Січ являла собою військово-політичне утворення, де існувала самоврядність, як особлива модель з інтегрувальним публічним механізмом та інструментом інституалізації державних структур, військових за формою, самоврядних за походженням та функціями й змістом діяльності, то у Запорозьких вольностях була запроваджена паланкова адміністративно-територіальна структура, що є особливою формою державного устрою з паланковим адміністративно-територіальним поділом.

Як зазначає А. Шаповалова, «у модель козацької державності було закладено оригінальну архітектуру публічної державної влади, яка за своєю природою, походженням та умовами легітимізації була самоврядною, до того ж остання охоплювала усі сфери публічного життя: військову, побутову, збирання мита, правопорядок, судову систему. Самоврядність у цій унікальній моделі державності була інтегрувальним публічним механізмом усього складного державного управління та водночас – інструментом інституалізації державних структур, військових за формою, самоврядних за походженням, функціями й змістом діяльності»⁶. Крім того, на думку деяких вчених, саме з Козацькою державою слід пов'язувати початок становлення українського муніципалізму⁷.

Разом з тим, підписання у 1654 р. Переяславської угоди між Україною і Московською державою призвело до поступової ліквідації українських форм місцевого самоврядування, що не могло не позначитися на українській державності. Крім того, ліквідація Запорізької Січі в 1775 р. та скасування у 1781 р. полково-сотенного адміністративно-територіального поділу практично остаточно зруйнували національну систему органів місцевого самоврядування⁸.

Певного розвитку місцеве самоврядування набуває за часів входження України до Російської імперії, коли на деяких українських територіях запроваджується губернський поділ і російська система

місцевого самоврядування. У всіх містах були створені нові органи місцевого самоврядування – міські думи. Разом з тим, цілком зрозуміло, що у цей період відбувається лише процес уніфікації форм місцевого самоврядування в Україні за російським зразком.

Період XIX – початок XX ст. характеризується поступовою демократизацією суспільства, що об'єктивно впливало на реформування державної влади, створення органів земського та міського самоврядування. У цей період відбувається становлення в Україні загальноімперських форм місцевого самоврядування.

Нові перспективи для розвитку місцевого самоврядування і української державності відкрила Лютнева революція 1917 р., коли йшла боротьба за національну державність в Україні. Поряд із становленням органів державної влади відбувався розвиток й органів місцевого самоврядування.

З проголошенням незалежної Української Народної Республіки було здійснено спробу реформувати місцеве самоврядування. Загальні принципи місцевої влади вперше окреслив М. Грушевський ще на початку діяльності Центральної Ради: «Щоб не було ніякої тісноти від власті людям, щоб вона не коверзувала людьми, не накидала їм своєї волі, не має бути іншої власті, тільки з вибору народного! Се називається устроєм демократичним – щоб народ сам собою правив. Як у селі має становити виборна сільська рада, а правити виборна сільська управа, так має бути в повіті, в губернії і всім краї!»⁹.

Аналіз тих подій свідчить, що Центральна Рада намагалася встановити в Україні справді демократичний устрій, використовуючи для цього цілий арсенал мирних засобів. Підтвердженням цього виступає сама Конституція УНР 1918 р.

Характеризуючи Конституцію УНР, слід зазначити, що вже сама її структура відповідала визнаним міжнародною юридичною спільнотою конституційним стандартам. Її перший розділ містив принципи конституційні настанови (принципи): суверенітет держави, народний суверенітет як основне джерело державної влади; неподільність території України; розвиток місцевого самоврядування на рівні земель, волостей і громад; надання націям України права на впорядкування своїх культурних прав у національних межах. Конституція проголошувала принцип розподілу влади, за яким передбачалося створення Всенародних Зборів (законодавча влада), Ради Народних Міністрів (виконавча влада), Генерального Суду УНР, і встановлювався порядок їх організації та діяльності.

Нажаль, ні Центральна Рада, ні Гетьманат, ні Директорія, які робили спроби побудувати систему місцевого самоврядування в Україні, цього зробити не змогли. В нормативних актах цього періоду місцевому самоврядуванню як складнику нового демократичного ладу, було приділено значну увагу, однак українська влада для активізації діяльності органів місцевого самоврядування не мала для цього ніяких засобів.

У період становлення радянської влади «всі органи місцевого самоврядування були ліквідовані та замінені органами «пролетарської диктатури». До влади прийшли більшовики, які відкидали класичне самоврядування як буржуазний інститут. Уже в період громадянської війни утворені ними ради втратили функцію місцевого самоврядування і працювали виключно як органи пролетарської диктатури»¹⁰.

Звернемо увагу, що у 1920–1922 рр. політична еліта УРСР після провальних принципово нових адміністративно-територіальних реформ часів УНР (закон від 2–4 березня 1918 р.) та Української держави П. Скоропадського (закон від 29 квітня 1918 р.), які поділили українську територію на землі, одразу ж відновила добре відомий населенню ще з царських часів розподіл на губернії, повіти, волості, міста і села. Тобто керівництво УРСР урахувало консерватизм населення щодо розуміння структури й ієрархії місцевої влади, яке формувалося протягом довгого періоду, однак у той самий час провело системну роботу з установаження й утвердження на місцях партійної кадрової політики

Спроби розвитку громадського комуністичного самоврядування мали місце й у 1956–1964 рр., але згодом посилюється централізм та одержавлення місцевого життя (1965–1982 рр.)¹¹.

Початок реорганізації державної влади в Україні наприкінці 80-х р. ХХ ст. не міг оминати і місцеве самоврядування. Першою спробою трансформації місцевих рад усіх територіальних рівнів, які входили до єдиної системи органів державної влади, в органи місцевого самоврядування, було прийняття Закону «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування» 1990 р.. Даний закон повернув у вжиток сам термін «місцеве самоврядування» та скасував підпорядкування рад та їх виконавчих органів по вертикалі, що означало відмову від принципу «демократичного централізму»¹².

Відповідно до рішень союзних органів, прийнятих у 1989–1990 рр., поряд з виконкомками та їх головами стали обиратися пре-

зидії і голови рад. Щоправда, передбачалось обрання на посади голів рад партійних керівників, але незалежно від наслідків цієї спроби діяльність представницьких органів дещо активізувалася, хоча й породила в самих радах суперечності між їх представницькими та виконавчими органами і їх керівниками¹³.

Наступні кроки у становленні місцевого самоврядування в умовах здійснення політико-правових і економічних реформ та його вплив на українську державність передбачали відхід від дуалізму та впровадження інститутів місцевого і регіонального самоврядування, розвиток ефективної системи і механізмів місцевого самоврядування згідно з міжнародними стандартами і демократичними цінностями¹⁴.

Процес роздержавлення Рад, перетворення їх на представницькі органи місцевого самоврядування, звільнення від виконання ними державних функцій та зосередження зусиль на вирішення питань місцевого життя в інтересах населення відповідної території, започаткував новий Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», прийнятий 26 березня 1992 р.¹⁵

Важливою віхою в історії вітчизняного місцевого самоврядування стала нова Конституція України 1996 р.¹⁶ та прийнятий на її основі Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997 р.¹⁷ Цей Закон визначив систему і гарантії місцевого самоврядування в Україні, основи організації і діяльності, правового статусу і відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Таким чином, конституційно-правова держава завдяки законодавчій владі залучила для реалізації своїх телеологічних домінант суспільні об'єднання жителів адміністративно-територіальних одиниць і включила їх у власний механізм¹⁸.

Проте, як зазначають М. О. Баймуратов та В. А. Григор'єв, на сьогодні в Україні діє модель місцевого самоврядування, побудована на принципах сильної централізації влади. Упровадження цієї моделі не тільки себе не виправдало, але й загальмувало процеси децентралізації та деконцентрації державної влади, а значить й становлення публічної самоврядної влади, серйозно позначившись на економічному та політичному благополуччі Української держави. Органи місцевого самоврядування були позбавлені необхідних повноважень або можливостей для їх реалізації, а в підсумку й управлінської самостійності та фактично відсторонені від вирішення місцевих проблем¹⁹.

На думку В. Журавського, проблема вдосконалення місцевого самоврядування є ключовою на шляху побудови демократичного правового суспільства. Конструктивне самоврядування народу є серцевиною справжньої демократії, запорукою соціального благополуччя населення, гарантом забезпечення прав і свобод громадян²⁰.

Місцеве самоврядування сприяє здійсненню демократичних ідеалів і цінностей, воно покликане забезпечити потреби населення у різних послугах, реалізацію соціально-економічного потенціалу самоврядних територіальних одиниць, оптимальне поєднання місцевих і загальнодержавних інтересів²¹.

Можна погодитись з тим, що цінність місцевого самоврядування полягає в тому, що це найбільш наближений до людини, а отже, й найкраще обізнаний з повсякденними проблемами життєдіяльності територіальних колективів, рівень публічної влади, а тому може найкраще забезпечити населення широким спектром громадських послуг (соціальних, побутових, торгівельних, культурних, освітніх та інших) з урахуванням місцевих особливостей²².

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що місцеве самоврядування в Україні має глибокі історичні традиції свого розвитку і впливу на державотворчі процеси. Інститут місцевого самоврядування пройшов декілька періодів своєї історії і мав різні ступені прояву, від Магдебурзького права до майже цілковитої відсутності вияву у радянські часи. Своє відродження місцеве самоврядування почало на початку 1990-х рр., використовуючи багатий історичний досвід.

У кожен з періодів місцеве самоврядування характеризується певними рисами, які змінюються з часом і відображають ставлення держави до нього. На різних етапах розвитку самоврядування на українських землях виникали різні його моделі, що мали свою систему, суб'єктно-об'єктний склад, спосіб формування, компетенцію, відносини з державою.

Сьогодні місцеве самоврядування в Україні знаходиться на якісно новому етапі свого розвитку. Усебічний розвиток, підтримка і гарантування місцевого самоврядування в Україні є одними з підвалин конституційного ладу, найпріоритетнішим напрямком розвитку її державної політики.

1. *Баймуратов М.О.* Публічна самоврядовна (муніципальна) влада в Україні: основні ознаки й особливості / Баймуратов М.О. // Актуальні пробле-

ми виконання законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації». – К., 2003. – С. 72. **2.** Конституційне право України / за ред. Ю.М. Тодики, В. С. Журавського. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – С. 485. **3.** Шаповалова А. Еволюція самоврядних інституцій на теренах України в процесі історичного розвитку [Електронний ресурс] / А. Шаповалова // Віче. – 2009. – № 8. – Режим доступу. : <http://www.viche.info/journal/1424/> **4.** Касинюк Л. А. Місцеве самоврядування : історія і сучасність / Касинюк Л.А. // Проблеми вдосконалення правового регулювання місцевого самоврядування : матеріали наук.- практи. конф., Харків, 4-5 грудня 2001 р. / за ред. М. І. Панова. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2002. – С. 99. **5.** Куколевська Ж. Д. Правові основи місцевого самоврядування : навч. посібник / Куколевська Ж.Д. – К. : КНЕУ, 2006. – С. 8. **6.** Шаповалова А. Цит. праця. **7.** Оніщук М. Правові засади місцевого самоврядування в Україні / М. Оніщук, В. Кампо. – К. : Освіта і культура, 1998. – С. 8. **8.** Кіселічник В. Про надання українським містам у XIV-XVII ст. Магдебурзького права / В. Кіселічник // Право України. – 1996. – № 9. – С. 82-84. **9.** Історія держави і права України: підручник / [Чайковський А.С., Батрименко В.І., Зайцев Л.О., Копиленко О.Л. та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 267. **10.** Батанов О. В. Муніципальне право України : підручник / відп. ред. М. О. Баймуратов. – Х. : Одиссей, 2008. – С. 167. **11.** Камінська Н. В. Еволюція поглядів на значення місцевого самоврядування у розбудові української державності: історико-правові аспекти [Електронний ресурс] / Н. В. Камінська // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 3. – С. 1-13. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvlduvs/2008_3/index.htm **12.** Лазор О. Д. Інституціоналізація публічної самоврядної влади в Україні : монографія / Лазор О.Д. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009. – С. 41. **13.** Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – С. 14. **14.** Камінська Н. В. Місцеве самоврядування : теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз : навч. посіб / Камінська Н.В. – К. : КНТ, 2010. – С. 53. **15.** Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування : Закон України від 26 березня 1992 р. № 2234-ХІІ // ВВР України. – 1992. – № 28. – Ст. 387. **16.** Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 2-го скликання 28 червня 1996 року // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. **17.** Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> **18.** Баймуратов М. О. Місцеве самоврядування як загальний спадок людської цивілізації та феномен сучасного світового конституціоналізму / М.О. Баймуратов // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 4-5 (90-91). – С. 43. **19.** Баймуратов М.О. Публічна самоврядовна (муніципальна) влада в Україні: основні ознаки й особливості // Актуальні проблеми виконання законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації». – С. 26. **20.** Журавський В. Питання реформи місцевого самоврядування в Україні / В. Журавський // Право України. – 2005. – С. 26. **21.** Головін А. П. Адміністративно-правове регулювання діяльності міліції громадської безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Головін А.П. – К., 2004. – С. 58. **22.** Бориславська О. Місцеве самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного політичного режиму /

О. Бориславська // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 52. – 2011. – С. 127.

Kolyukh Valeriy. The self-governing grounds of Ukraine's statehood

The article is devoted to the research of the role of local government in the process of development of the Ukrainian statehood. In the item the features of the impact of the state transformations and expansions on the process of forming a local self-governing and administrative system, and self-governing concepts on the territory of the current Ukrainian lands are viewed, and the forms of adaptation of the Ukrainian institutions of the local government defined in accordance with the European traditions.

The process of the evolution of the self-governing institutions and mechanisms so as the features of its application in the manner of basic instruments on different stages of the state building on the Ukrainian lands is studied. The crucial role of the local government in the process of the implementation of the right to freedom and on self-organization in the various spheres of social life including all sectors of the social life of the modern Ukraine is indicated on.

It is stated that the significant milestone in the history of the local government become new Constitution of the Ukraine 1996 and the Law of Ukraine "On Local Government in the Ukraine", adopted on its basis in 1997. The Law defined the system of guarantees of the local government in the Ukraine, the grounds of organization and activity, the legal status and responsibilities of the officials of local government.

The author points out, that some of national scientists indicates on model of the local government based on the principles of strong centralization of power, that are currently operates in the Ukraine. The implementation of this model not only was failed, but also slowed the process of decentralization and deconcentration of the state power, and, thus, the formation of the self-governing public authorities, also it seriously influenced the economic and political well-being of the Ukrainian state. The local authorities were deprived of the obligatory authority or capacity for its operability, and as a result also the managerial autonomy, and actually excluded from the process of the solving local problems.

The problem of the improvement of a local government is the key thing towards building a democratic and law-based society. Local government promotes the performance of democratic ideals and values; it is intended to satisfy the needs of people in different services, the implementation of socio-economic potential of self-governing territorial units, the optimal arrangement of local and national interests.

The author agrees with the view of several scientists that the value of local government is that, it is the most approximate to human, hence, excellent acquainted with the problems of everyday life of local groups, level of public authority and may provide in the best way the society with a wide range of public services (social, residential, commercial, cultural, educational, etc.) considering local features.

Based on the research the conclusions that the local government in the Ukraine has strong historical tradition of its development and impact on the state building processes have been made. The institute of a local government passed several periods of its history and had different degrees of its expression: from the Magdeburg rights to the approximately total absence of expression in the Soviet times. The

rebirth of a local government has started at the beginning of 1990 using its rich historical experience.

In each of the periods the local government is characterized by the certain features that differ over the time and reflect its dealing with the state. At various stages of the local governments' development on the Ukrainian lands, the various models of the local government what had a system, subjective and objective structure, method of forming, competency, relations with the state are occurred.

Nowadays the local government in the Ukraine is on a qualitatively new stage of development. Widespread development, support and guarantee of the local government in the Ukraine are one of the fundamentals of the constitutional system, the prior course of the development of its public policy.

Key words: local government, statehood, territory, administration, capability, power, authority, governance.

УДК 342.82

I. А. ГЕРБУТ

ВИБОРЧІ СИСТЕМИ В АСПЕКТІ ІНТЕРЕСІВ ОПОЗИЦІЙНИХ ПАРТІЙ ТА ЕЛЕКТОРАТУ

Досліджено вплив різних типів виборчих систем на можливості опозиційних партій виграти вибори до Верховної Ради України. Розглянуто виборчі правила в аспекті забезпечення репрезентації інтересів виборців в українському парламенті.

Ключові слова: виборча система, парламентські вибори, опозиційна партія, електорат.

Гербут И.А. Избирательные системы в аспекте интересов оппозиционных партий и электората

Изучено влияния разных типов избирательных систем на возможности оппозиционных партий выиграть выборы в Верховную Раду Украины. Рассмотрены избирательные правила в аспекте обеспечения репрезентации интересов избирателей в украинском парламенте.

Ключевые слова: избирательная система, парламентские выборы, оппозиционная партия, электорат

Gerbu Igor. Electoral systems in the aspect of the interests of the opposition parties and the electorate

The article is devoted to the influence of different types of electoral systems on the ability of opposition parties to win the elections to the Verkhovna Rada of Ukraine. Election rules were considered in the aspect of ensuring the representation of the interests of the voters in the Ukrainian Parliament.

© ГЕРБУТ Ігор Анатолійович – здобувач Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.